

Wyrok z dnia 22 stycznia 2002 r.

II UKN 747/00

Nie jest dopuszczalne kwestionowanie przez organ rentowy niezdolności do pracy osoby, która przed 1 września 1997 r. była nieprzerwanie od dziesięciu lat inwalidą i z tego tytułu pobierała rentę, a zmiana stanu prawnego od dnia 1 września 1997 r. nie daje podstaw do przeprowadzania badań kontrolnych takich osób.

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Sędziowie SN: Beata Gudowska, Maria Tyszel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 22 stycznia 2002 r. sprawy z wniosku Tadeusza O. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w G. o rentę inwalidy wojskowego, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 30 czerwca 2000 r. [...]

z m i e n i ł zaskarżony wyrok, poprzedzający go wyrok Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku z siedzibą w Gdyni z dnia 25 października 1999 r. [...] oraz decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w G. z dnia 7 lipca 1999 r. w ten sposób, że wznowił od dnia 1 sierpnia 1999 r. wypłatę renty inwalidy wojskowego wnioskodawcy Tadeuszowi O.

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 25 października 1999 r. Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku z siedzibą w Gdyni oddalił odwołanie wnioskodawcy Tadeusza O. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w G., wstrzymującej wypłatę renty inwalidy wojennego, po ustaleniu na podstawie przeprowadzonego postępowania dowodowego, w tym z opinii biegłego sądowego lekarza specjalisty chirurga i ortopedy, że stan zdrowia wnioskodawcy nie uzasadnia uznania go za niezdolnego do pracy. Należy zauważyć, że rentę inwalidzką wnioskodawca po-

bierał w związku z zaliczeniem go do III grupy inwalidów w związku z wypadkiem w służbie wojskowej, który miał miejsce 21 lutego 1984 r.

Stanowisko to podzielił Sąd Apelacyjny w Gdańsku i wyrokiem z dnia 30 marca 2000 r. [...] oddalił apelację wnioskodawcy. W ocenie Sądu Apelacyjnego fakt, że badanie kontrolne wyznaczono na rok 1991, oznacza, że termin ten wyznaczono przed upływem dziesięciu lat od daty powstania inwalidztwa (§ 27 rozporządzenia Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z dnia 5 sierpnia 1983 r. w sprawie składu komisji lekarskich do spraw inwalidztwa i zatrudnienia, trybu postępowania, trybu kierowania na badanie przez te komisje oraz szczegółowych zasad ustalania inwalidztwa (Dz.U. Nr 47, poz. 214 ze zm. uchylonego rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 sierpnia 1997 r. w sprawie orzekania o niezdolności do pracy do celów rentowych - Dz.U. Nr 99, poz. 612), a okoliczność, że badanie to przeprowadzone zostało dopiero w czerwcu 1999 r. nie daje podstaw do stwierdzenia, że jego wynik nie mógł stanowić podstawy dla pozbawienia wnioskodawcy świadczenia.

Stan prawny uległ zmianie po wejściu w życie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. Nr 162, poz. 1118 ze zm.), nie uległa jednak zmianie reguła przeprowadzania badań kontrolnych, jeżeli były już wyznaczone. Skoro u wnioskodawcy badanie wykazało poprawę stanu zdrowia w stopniu uzasadniającym wstrzymanie pobieranego świadczenia, co zostało potwierdzone w toku postępowania przed Sądem, brak podstaw do uwzględnienia apelacji wnioskodawcy.

Powyższy wyrok zaskarżył kasacją wnioskodawca i zarzucając naruszenie przepisów postępowania - art. 233 § 1 KPC oraz § 29 ust. 1 rozporządzenia z dnia 5 sierpnia 1983 r. - wniósł o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, po uchyleniu również jego wyroku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest uzasadniona, gdy zarzuca naruszenie § 29 ust.1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z dnia 5 sierpnia 1983 r. Zgodnie z tym przepisem nie przeprowadzało się badań kontrolnych osób, których inwalidztwo trwało nieprzerwanie ponad 10 lat, licząc od daty powstania inwalidztwa.

Według uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 1994 r. II URN 8/94 (OSNAPiUS 1994 r. nr 1, poz. 13), „wyniki badań kontrolnych komisji lekarskich do spraw inwalidztwa i zatrudnienia, przeprowadzonych po upływie dziesięciu lat, przez które trwało nieprzerwanie inwalidztwo, nie mogły stanowić podstawy do pozbawienia prawa do renty”. W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że dyrektywa powołanego przepisu miała rangę ustawową, albowiem rozporządzenie, w którym została zawarta wydane zostało z mocy delegacji ustawowej (art. 25 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.).

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę podziela ten pogląd, zauważając, że orzecznictwo Sądu Najwyższego dotyczące tej materii jest utrwalone. W wyroku z dnia 17 lipca 1996 r., II URN 13/96 (OSNAPiUS 1997 r. nr 4, poz. 54), Sąd Najwyższy podobnie uznał, że wyniki badań kontrolnych przeprowadzonych po upływie dziesięciu lat, przez które trwało inwalidztwo, nie mogą stanowić podstawy do pozbawienia rencisty prawa do renty nawet wówczas, gdy w ich następstwie stwierdzono brak inwalidztwa, chyba że zachodzą szczególne okoliczności uzasadniające przeprowadzenie badań z urzędu. Wyjaśniając tę ostatnią okoliczność Sąd Najwyższy stwierdził w wyroku z dnia 21 września 1995 r., II URN 28/95 (OSNAPiUS 1996 r. nr 7, poz. 105), że wyznaczenie kontrolnego badania lekarskiego w stosunku do wymienionych osób, jest dopuszczalne, jeżeli w uprzednim postępowaniu przed organem rentowym zostaną udowodnione okoliczności wskazujące na zmianę stanu inwalidztwa. Fakt, że w obecnym stanie prawnym, jak trafnie zauważa Sąd Apelacyjny, brak podobnego przepisu, nie ma znaczenia w okolicznościach sprawy, w których jest niewątpliwe, że inwalidztwo wnioskodawcy związane z wypadkiem w dniu 21 lutego 1984 r. trwa od tego czasu, zaś świadczenie z tego tytułu zostało przyznane od dnia 1 maja 1985 r.

Nie można zaakceptować rozważań Sądu zawartych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku co do rozróżnień między „wyznaczeniem” a „przeprowadzeniem” badań kontrolnych i konstatacją, że badań takich nie można w takiej sytuacji wyznaczyć, ale można je przeprowadzić, o ile zostały wyznaczone przed upływem dziesięciu lat od trwającego nieprzerwanie inwalidztwa. Takie rozróżnienie, nie mające oparcia w przepisach, prowadziło do wypaczenia sensu tego przepisu, który zasadza się na domniemaniu, iż inwalidztwo takiej osoby jest trwałe.

Warto także przytoczyć analogiczne stanowisko zajęte przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 27 stycznia 2000 r., III A Ua 1257/99 (OSA w Gdańsku nr 2 z 2000 r.), wedle którego nie jest dopuszczalne kwestionowanie przez organ rentowy niezdolności do pracy osoby, która przed 1 września 1997 r. była nieprzerwanie od dziesięciu lat inwalidą i z tego tytułu pobierała rentę. W ocenie tego Sądu zmiana stanu prawnego od dnia 1 września 1997 r. nie daje podstaw do przeprowadzenia badań kontrolnych takich osób. Pogląd ten jako trafny jest przez Sąd Najwyższy podzielany.

W tym stanie rzeczy, skoro w rozpoznawanej sprawie doszło jedynie do naruszenia prawa materialnego, należało zmienić zaskarżony wyrok i orzec jak w sentencji po myśli art. 393¹⁵ KPC.

=====